EB Akademi

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu

Hap Bilgiler · EKYS 2027

www.evrakburada.com/1739-sayili-kanun-konu-anlatimi

evrakburada.com

1 Kanunun Kimliği, Kapsamı ve Genel Amaçlar

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu — Kabul: **14 Haziran 1973** · Resmî Gazete: **24 Haziran 1973**, sayı 14574. Türk millî eğitiminin **"anayasası"** sayılır: amaç ve ilkeler, sistemin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul binaları, eğitim araç-gereçleri ve Devletin görev-sorumluluğu (md. 1).

Nihai hedef: Bir yandan vatandaşların ve toplumun **refah ve mutluluğunu** artırmak; öte yandan millî birlik içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı hızlandırmak ve Türk Milletini **çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı** yapmak.

Ezber: Genel amaçlar **3 maddedir**: iyi yurttaş · dengeli kişilik ve bilimsel düşünce · meslek ve hayata hazırlık. Kenar başlıkları kanun metnine **dâhil değildir** (md. 60).

2 Türk Millî Eğitiminin 14 Temel İlkesi

Md.	İlke	Özü
4	**Genellik ve eşitlik**	Eğitim kurumları **dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din** ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır; kişiye, aileye, zümreye, sınıfa **imtiyaz tanınamaz**. ("engellilik" 2014'te eklendi.)
5	**Ferdin ve toplumun ihtiyaçları**	Hizmet vatandaşların **istek ve kabiliyetleri** ile **toplumun ihtiyaçlarına** göre düzenlenir.
6	**Yöneltme**	Fertler ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre programlara/okullara yöneltilir; **rehberlik** ve **objektif ölçme-değerlendirme**den yararlanılır; ortaöğretime hazırlık sınıfı konabilir.
7	**Eğitim hakkı**	**İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır**; sonraki kurumlardan ilgi ve kabiliyet ölçüsünde yararlanılır.
8	**Fırsat ve imkân eşitliği**	Kadın-erkek herkese fırsat eşitliği; yoksul başarılı öğrenciye **parasız yatılılık, burs, kredi**; özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocuklar için özel tedbir.
9	**Süreklilik**	Genel ve mesleki eğitimin **hayat boyu** sürmesi esastır; yetişkinlerin sürekli eğitimi de bir eğitim görevidir.
10	**Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Atatürk milliyetçiliği**	Bütün programlarda temel alınır; **Türk dilinin** özellikleri bozulmadan öğretilmesi — Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile iş birliği.
11	**Demokrasi eğitimi**	Demokrasi bilinci kazandırılır; ancak okullarda Atatürk milliyetçiliğine aykırı **siyasi ve ideolojik telkine** ve günlük siyasi tartışmalara meydan verilmez.
12	**Laiklik**	Laiklik esastır; **Din kültürü ve ahlak bilgisi** ilköğretim ve lise-dengi okullarda **zorunlu** dersler arasındadır.
13	**Bilimsellik**	Programlar, metotlar ve araçlar bilimsel ve teknolojik esaslara göre sürekli geliştirilir; verimlilik **bilimsel araştırmaya** dayanır.
14	**Planlılık**	Eğitim-insangücü-istihdam ilişkisi gözetilir; **mesleki ve teknik eğitime ağırlık** verilir; okul standartları önceden belirlenir.
15	**Karma eğitim**	Kız ve erkek **karma eğitim esastır**; eğitimin türüne göre bazı okullar yalnız kız veya yalnız erkek öğrenciye ayrılabilir.
16	**Eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin iş birliği**	Kampüs yönetimi kurulabilir; okullarda **okul-aile birliği** kurulur; veliler **bağışa zorlanamaz**.
17	**Her yerde eğitim**	Amaçlar okulda, evde, çevrede, iş yerinde, her yerde gerçekleştirilmeye çalışılır; her kuruluşun eğitim faaliyeti **MEB denetimine** tabidir.

Ezber cümlesi (sırayla): **G**enellik · **F**erdin ihtiyacı · **Y**öneltme · **E**ğitim hakkı · **F**ırsat eşitliği · **S**üreklilik · **A**tatürk · **D**emokrasi · **L**aiklik · **B**ilimsellik · **P**lanlılık · **K**arma · **O**kul-aile · **H**er yerde eğitim → toplam **14 ilke** (md. 4-17).

3 Sistemin Genel Yapısı: Örgün ve Yaygın Eğitim

md. 18: Türk millî eğitim sistemi **iki ana bölümden** kurulur: **örgün eğitim** (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim) ve **yaygın eğitim** (örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen bütün eğitim faaliyetleri).

evrakburada.com

4 Yaygın Eğitim

Ezber: Yaygın eğitimin özel amaçları **8 maddedir**. Hedef kitle: örgün eğitime **hiç girmemiş · içinde bulunan · çıkmış** vatandaşlar.

5 Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin İzni

Dikkat: Öğretmenliği "özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlayan **md. 43** ile öğretmenlerin nitelik ve seçimini düzenleyen **md. 45**, **3 Şubat 2022 tarihli 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanunu** ile mülga oldu. 7354 sayılı Kanun da **10 Ekim 2024 tarihli 7528 sayılı Öğretmenlik Mesleği Kanunu** ile yürürlükten kaldırıldı. Bugün öğretmenliğin tanımı, kariyer basamakları, **Millî Eğitim Akademisi** ve yönetici görevlendirme esasları **7528 sayılı Kanun**dadır.

Md.	Konu	Hüküm
44	Eğitim yüksekokulu	MEB'e bağlı, öğretmen yetiştiren eğitim yüksekokulları **Cumhurbaşkanı kararıyla** kurulabilir.
46	Bölge hizmeti	Öğretmenlikte yurdun çeşitli bölgelerinde görev yapmak **esastır**; yer değiştirme esasları yönetmelikle.
47	Uzman ve usta öğretici	Örgün-yaygın kurumlarda ve hizmet içi kurslarda **geçici veya sürekli** görevlendirilebilir.
48	Hizmet içi yetiştirme	Üst öğrenim için **yaz ve akşam okulları** açılır; kurs ve seminer düzenlenir. Bu belgelerin atama, yükselme ve nakilde nasıl değerlendirileceği yönetmelikle.
49	Yurt içi-dışı yetişme	Üst öğrenim veya ihtisas için öğretmenler belli şartlarla **aylıklı veya aylıksız izinli** sayılabilir.
50	Öğretmen konutları	Özellikle **mahrumiyet bölgelerinde** konut sağlanır; konutlar okul binasıyla birlikte planlanır.

6 Okul Binaları, Eğitim Araç ve Gereçleri

7 Görev ve Sorumluluk, Son Hükümler

Md.	Konu	Hüküm
56	Yürütme, gözetim, denetim	Eğitim-öğretim hizmetinin Devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden **MEB sorumludur**.
57	Yasaklık	**Askeri maksatlarla açılan okullar hariç**, bu Kanuna aykırı hiçbir eğitim faaliyetinde bulunulamaz.
58	Okul açma yetkisi	İlköğretim okulu, lise veya dengi okul **MEB'in izni olmadan açılamaz**. Okulların ve özel okulların derecelerini MEB belirler; askerî eğitim kurumlarının derece ve müfredatı **MSB ile birlikte**. Diğer bakanlıklara bağlı lise ve dengi okulların program ve yönetmelikleri o bakanlıkla birlikte yapılır, **MEB onaylar**; bu okullar MEB'in gözetim ve denetimine tabidir.
59	Yurt dışı eğitim	Vatandaşların yurt dışında eğitim, öğrenim ve ihtisasıyla ilgili hizmetlerden (**askerî öğrenciler hariç**) MEB sorumludur.
60	Kenar başlıkları	Madde kenar başlıkları **kanun metnine dâhil değildir**.
61	Kaldırılan hükümler	789 sayılı Maarif Teşkilatı Kanunu md. 3-4, 5429 sayılı ders kitapları kanunu, **222 sayılı Kanunun 69. maddesi** vb. yürürlükten kalktı.
62	Yönetmelikler	Kanundaki yönetmelikler MEB'ce **en geç bir yıl içinde** çıkarılır.
Ek 1	Terim	"Temel eğitim" terimi **"ilköğretim"** olarak değiştirildi (1983, 2842).

Önemli değişiklik kanunları: 2842 (1983: Atatürk milliyetçiliği, laiklik, demokrasi eğitimi maddeleri, "ilköğretim" terimi) · **4306** (1997: 8 yıllık kesintisiz eğitim, yöneltme) · **5917** (2009: eğitim kampüsü, okul-aile birliği) · **6287** (2012: 4+4+4, imam-hatip ortaokulu, zorunlu ortaöğretim) · **6764** (2016: mesleki eğitim merkezi) · **7180** (2019: 6-14 yaş, 72 ay) · **7243** (2020: md. 50/A izin) · **7354** (2022: md. 43 ve 45 mülga) · **7528** (2024: Öğretmenlik Mesleği Kanunu; 7354'ü kaldırdı).

evrakburada.com

★ 1739 Millî Eğitim Temel Kanunu — Sınavda En Vurucu Noktalar

Son tekrar listesi

1. Kabul **14 Haziran 1973**; genel amaçlar **3 bent**: yurttaş, kişi ve meslek sahibi olarak yetiştirme.
2. Özel amaçlar **genel amaçlara ve temel ilkelere** uygun belirlenir; temel ilke sayısı **14** (md. 4-17), sonuncusu **her yerde eğitim**.
3. Genellik ve eşitlik ilkesine **engellilik** ibaresi **2014**'te (6518) eklendi.
4. Süreklilik: eğitimin **hayat boyu** devam etmesi · laiklik: **din kültürü ve ahlak öğretimi** ilköğretim ve liselerde zorunlu.
5. Karma eğitim **esastır**; eğitimin türüne göre bazı okullar tek cinsiyete ayrılabilir. Okul-aile birliği → **eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin iş birliği** ilkesi (5917).
6. Sistem: **örgün + yaygın**. Okul öncesi **isteğe bağlı**; anaokulu, anasınıfı veya uygulama sınıfı olarak açılır.
7. Mecburi çağ **6-14**; ilköğretim **4 yıl ilkokul + 4 yıl ortaokul** (6287); ortaöğretim **4 yıl zorunlu** (6764), 2012-2013'ten itibaren.
8. Gruplaştırma yoksa **yatılı ilköğretim bölge okulu**; dağınık yerlerde **çok programlı lise**.
9. Yöneltme **ilköğretimde başlar**, ortaöğretimde sürer; imam-hatip **hem mesleğe hem yükseköğrenime** hazırlar.
10. Yükseköğretim ortaöğretime dayalı **en az 2 yıl**; **paralıdır** (imkânı olmayan başarılılara burs/kredi).
11. Yaygın eğitim: **genel** ve **mesleki-teknik**; koordinasyon **MEB**; lisans diploması vermek amaçlarından değildir.
12. Öğretmenlikte **yurdun çeşitli bölgelerinde** görev esastır; mahrumiyet bölgesinde **konut** sağlanır.
13. 50/A (7243, 2020): yaz tatilinde aralıksız **2 ay** izin; rehberlik öğretmeni izni **1 aydan az olamaz**; eğitim **2 haftadan fazla** yapılamazsa izin kısaltılabilir (yine ≥1 ay).
14. Okul yöneticiliği verilen öğretmen izni **657 md. 102-103**'e göre; müdür ve yardımcıları **sırayla** izin kullanır.
15. Okul, lise ve dengi okul **MEB izni** olmadan açılamaz; askerî okul müfredatı **MSB ile birlikte**; ders kitabı fiyatı ve telifini **MEB** belirler.

Kanun	Getirdiği
2842 (1983)	Atatürk milliyetçiliği, demokrasi eğitimi, laiklik maddeleri
5917 (2009)	Eğitim kampüsleri ve okul-aile iş birliği
6287 (2012)	4+4 yapı, zorunlu ortaöğretim
6764 (2016)	Mesleki eğitim merkezleri ortaöğretimde
7243 (2020)	Öğretmen izinleri md. 50/A

Karıştırılanlar / soru tuzakları

1. Okul öncesi **isteğe bağlı**; ortaöğretim **zorunlu**.
2. Yükseköğretim **paralı**; ilköğretim Devlet okullarında parasız.
3. 43 ve 45. maddeler **mülga**; öğretmenliği bugün **7528** düzenler.

evrakburada.com